

SS

2037

psebonline.com ਸਲਾਨਾ ਪਰੀਖਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀ

FUNDAMENTALS OF e-BUSINESS

(Commerce Group)

(Punjabi, Hindi and English Versions)

(Evening Session)

Time allowed : Three hours

Maximum marks : 50

(Punjabi Version)

ਨੋਟ : (i) ਆਪਣੀ ਉੱਤਰ-ਪੱਤਰੀ ਦੇ ਟਾਈਟਲ ਪੰਨੇ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਾ-ਕੋਡ/ਪੇਪਰ-ਕੋਡ ਵਾਲੇ ਖਾਨੇ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਾ-ਕੋਡ/ਪੇਪਰ-ਕੋਡ 144/B ਜ਼ਰੂਰ ਦਰਜ ਕਰੋ ਜੀ ।

(ii) ਉੱਤਰ-ਪੱਤਰੀ ਲੈਂਦੇ ਹੀ ਇਸ ਦੇ ਪੰਨੇ ਗਿਣ ਕੇ ਦੇਖ ਲਓ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਟਾਈਟਲ ਸਹਿਤ 30 ਪੰਨੇ ਹਨ ਅਤੇ ਠੀਕ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਹਨ ।

(iii) ਉੱਤਰ-ਪੱਤਰੀ ਵਿੱਚ ਖਾਲੀ ਪੰਨਾ/ਪੰਨੇ ਛੱਡਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੱਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਸ਼ਨ/ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ।

psebonline.com

(iv) ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਦੇ ਚਾਰ ਭਾਗ (ਭਾਗ-ੳ, ਭਾਗ-ਅ, ਭਾਗ-ੲ ਅਤੇ ਭਾਗ-ਸ) ਹੋਣਗੇ ।

ਭਾਗ-ੳ

(v) ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 1 ਵਿੱਚ ਹਰੇਕ 1 ਅੰਕ ਵਾਲੇ 6 ਉਪ ਭਾਗ ਹਨ । ਹਰੇਕ ਭਾਗ ਦਾ ਉੱਤਰ 1-15 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਵਸਤੂਨਿਸ਼ਠ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਜਾਂ ਇੱਕ ਵਾਕ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ/ਖਾਲੀ ਥਾਂ ਭਰੋ/ਸਹੀ ਜਾਂ ਗਲਤ/ ਭਰੂਪੱਖੀ ਪਸੰਦ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ।

ਭਾਗ-ਅ

(vi) ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 2 ਤੋਂ 7 ਹਰੇਕ 2 ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਹੋਣਗੇ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰ 5 ਤੋਂ 10 ਲਾਈਨਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ।

ਭਾਗ-ੲ

(vii) ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 8 ਤੋਂ 14 ਹਰੇਕ 4 ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਹੋਣਗੇ । ਇਸ ਭਾਗ ਤੋਂ ਕੁਲ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ 15 ਤੋਂ 20 ਲਾਈਨਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ।

ਭਾਗ-ਸ psebonline.com

(viii) ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 15 'ਤੇ 16 ਅੰਦਰੂਨੀ ਛੋਟ ਵਾਲੇ ਹਰੇਕ 6 ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਹੋਣਗੇ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ, ਉੱਤਰ-ਪੱਤਰੀ ਦੇ 3-4 ਪੰਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ।

psebonline.com ਭਾਗ-ੳ

1. (ੳ) ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਇੰਟਰਨੈਟ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ : 1
- (ੳ) ਈ ਜਨਰਲ ਤੇ ਈ-ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨ
- (ਅ) ਰੀਸਰਚ ਤੇ ਸਿੱਖਿਆ
- (ੲ) ਈ-ਮੇਲ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਚੈਟ ਕਰਨਾ
- (ਸ) ਇਹ ਸਾਰੇ
- (ਅ) WAP ਦਾ ਪੂਰਾ ਨਾਂ ਦੱਸੋ । 1
- (ੲ) ਖਾਲੀ ਸਥਾਨ ਭਰੋ : 1
- ਵੈੱਬ ਕੈਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ । 1
- (ਸ) ਠੀਕ ਜਾਂ ਗਲਤ ਲਿਖੋ : 1
- ਈ-ਕਾਮਰਸ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਸਤੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਤੇ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ? 1
- (ਹ) ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਨਿਕ ਕਰੈਡਿਟ ਕਲੀਅਰਿੰਗ ਕੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ? 1
- (ਕ) ਪ੍ਰੋਪਰਾਗੇਟ ਵਪਾਰ ਕੀ ਹੈ ? 1

ਭਾਗ-ਅ

2. ਸਵੈਪਿੰਗ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ । 2
3. ਬਲਿਯੂ ਟੁੱਥ ਸੰਪਰਕ ਕੀ ਹੈ ? **psebonline.com** 2
4. ਕਾਪੀ ਰਾਈਟ ਉਲੰਘਣ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਕੀ ਹੈ ? 2
5. ਨੈੱਟ ਕੈਸ਼ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ । 2
6. ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਬੈਂਕਿੰਗ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਉ । 2
7. ਈ-ਵਪਾਰ ਦੀ ਕਾਰਜ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ? 2

psebonline.com ਭਾਗ-ੲ

ਸੱਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ :

8. ਸੂਚਨਾ ਤਕਨੀਕ ਦੇ ਕੋਈ ਚਾਰ ਲਾਭ ਲਿਖੋ । 4

9. RAM ਅਤੇ ROM ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਚਾਰ ਅੰਤਰ ਲਿਖੋ। psebonline.com 4
10. ਈ-ਕਾਮਰਸ ਦੇ ਲਾਭ ਲਿਖੋ। 4
11. ਪਰੰਪਰਾਗਤ ਭੁਗਤਾਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨਾਲ ਕੀ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਹਨ? 4
12. ਈ-ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਵਿਭਿੰਨ ਖਤਰਿਆਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 4
13. ਤੁਸੀਂ ਫੋਨ ਬੈਂਕਿੰਗ ਤੋਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ? 4
14. ਈ-ਵਪਾਰ ਦੇ ਲਾਭ ਲਿਖੋ। 4

ਭਾਗ-ਸ

15. ਸੂਚਨਾ ਤਕਨੀਕ ਕੀ ਹੈ? ਇਸ ਦਾ ਖੇਤਰ ਵਿਸਤਾਰਪੂਰਵਕ ਲਿਖੋ। 6

psebonline.com ਜਾਂ

ਈ-ਕਾਮਰਸ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ? ਇਸਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦਾ ਵੀ ਵਰਨਣ ਕਰੋ। 6

16. ਈ-ਬੈਂਕਿੰਗ ਦੀਆਂ ਹਾਨੀਆਂ ਲਿਖੋ। ਈ-ਬੈਂਕਿੰਗ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਦਾ ਰੋਲ ਵੀ ਲਿਖੋ। 6

ਜਾਂ

ਪਰੰਪਰਾਗਤ ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਅਤੇ ਈ-ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਲਿਖੋ। 6

(Hindi Version)

ਨੋਟ : (i) अपनी उत्तर-पुस्तिका के मुख्य पृष्ठ पर विषय-कोड/पेपर-कोड वाले खाने में विषय-कोड/पेपर-कोड 144/B अवश्य लिखें।

(ii) उत्तर-पुस्तिका लेते ही इसके पृष्ठ गिनकर देख लें कि इसमें टाइटल सहित 30 पृष्ठ हैं एवं सही क्रम में हैं।

(iii) उत्तर-पुस्तिका में खाली छोड़े गये पृष्ठ/पृष्ठों के पश्चात् हल किये गये प्रश्न/प्रश्नों का मूल्यांकन नहीं किया जायेगा।

(iv) प्रश्न पत्र के चार भाग (भाग-क, भाग-ख, भाग-ग तथा भाग-घ) होंगे।

भाग-क

(v) प्रश्न सं. 1 में प्रत्येक 1 अंक के 6 उपभाग हैं। प्रत्येक भाग का उत्तर 1-15 शब्दों में दिया जाना चाहिए। वस्तुनिष्ठ प्रश्नों में एक शब्द या एक वाक्य के उत्तर वाले प्रश्न/खाली स्थान भरो/सही अथवा गलत/बहुविकल्पी पसन्द के प्रश्न हो सकते हैं।

psebonline.com

भाग-ख

(vi) प्रश्न सं. 2 से 7 प्रत्येक के दो अंक होंगे। इन प्रश्नों का उत्तर 5 से 10 पंक्तियों में दिया जाना चाहिए।

(4)

भाग-ग

(vii) प्रश्न सं. 8 से 14 प्रत्येक 4 अंकों के होंगे। इस खण्ड से पाँच प्रश्न कीजिए। इन प्रश्नों के उत्तर 15 से 20 पंक्तियों में दिए जाने चाहिए।

psebonline.com

भाग-घ

(viii) प्रश्न सं. 15 से 16 आन्तरिक चयन वाले प्रत्येक छः अंकों के होंगे। इन प्रश्नों का उत्तर, उत्तर पुस्तिका के 3-4 पृष्ठों में दिया जाना चाहिए।

भाग-क

1. (क) यदि आपके पास इन्टरनेट है तो आप निम्नलिखित में से कौन-सा कार्य कर सकते हैं : 1
- (क) ई-खोज पत्र तथा ई-प्रकाशनों को पढ़ना
- (ख) खोज तथा शिक्षा
- (ग) ई-मेल करना तथा चैट करना psebonline.com
- (घ) यह सभी कार्य।
- (ख) WAP का पूरा नाम बताओ। 1
- (ग) रिक्त स्थान भरें :
वेब कैम में शुरू हुआ। 1
- (घ) ठीक तथा गलत लिखें :
ई-कॉमर्स के अन्तर्गत वस्तुएं सस्ती प्राप्त नहीं होती हैं। 1
- (ङ) इलेक्ट्रॉनिक क्रेडिट क्लीयरिंग क्या होती है ? 1
- (च) परम्परागत व्यापार क्या है ? 1

भाग-ख

2. स्वीपिंग को परिभाषित करो। 2
3. ब्लूटूथ सम्पर्क क्या है ? 2
4. कॉपीराइट का उल्लंघन क्या होता है ? psebonline.com 2
5. नेट कैश की व्याख्या करो। 2
6. इंटरनेट बैंकिंग की परिभाषा दो। 2

7. ई-व्यापार की कार्यविधि के बारे में आप क्या जानते हैं ? **psebonline.com** 2

भाग-ग

सात प्रश्नों में से कोई पाँच प्रश्न करें :

8. सूचना तकनीक के कोई चार लाभ लिखें। 4
9. RAM और ROM में कोई चार अन्तर लिखें। 4
10. ई-कॉमर्स के लाभ लिखें। 4
11. भुगतान की परम्परागत प्रणाली की क्या समस्याएँ हैं ? 4
12. ई-सुरक्षा के विभिन्न खतरों की व्याख्या करो। 4
13. फोन बैंकिंग से आपका क्या अभिप्राय है ? 4
14. ई-व्यापार के लाभ लिखें। 4

भाग-घ

15. सूचना तकनीक क्या है ? इसके क्षेत्र को विस्तारपूर्वक लिखें। 6
psebonline.com अथवा
ई-कॉमर्स का क्या अर्थ है ? इसकी किस्मों की भी व्याख्या करें। 6
16. ई-बैंकिंग की हानियाँ लिखें। ई-बैंकिंग के क्षेत्र में रिजर्व बैंक ऑफ इण्डिया का रोल भी लिखें। 6
अथवा
परम्परागत मार्केटिंग और ई-मार्केटिंग में अन्तर लिखें। 6

(English Version)

- Note :** (i) You must write the subject-code/paper-code **144/B** in the box provided on the title page of your answer-book.
- (ii) Make sure that the answer-book contains 30 pages (including title page) and are properly serialied as soon as you receive it.
- (iii) Question/s attempted after leaving blank page/s in the answer-book would not be evaluated.
- (iv) The question paper will have four Parts i.e. A, B, C and D.

psebonline.com Part-A

- (v) Question No. 1 consists of 6 subparts carrying 1 mark each. Answer of each part should be given in 1-15 words. Objective type questions may include questions with one word or one sentence answer/fill in the blanks/true or false/multiple choice type questions.

Part-B

(vi) Question No. 2 to 7 will carry 2 marks each. Answer of these questions should be given in 5 to 10 lines. **psebonline.com**

Part-C

(vii) Question No. 8 to 14 will carry 4 marks each. Attempt total **five** questions from this part. Answer of these questions should be given in 15 to 20 lines.

Part-D

(viii) Question No. 15 and 16 will carry 6 marks each with internal choice. Answer of these questions should be given in 3-4 pages of the answer-book.

Part-A

1. (a) Which of the following activities can be performed if you have access to internet : 1
- (a) e-journals and e-publications
 - (b) research and teaching
 - (c) communication through e-mails or chat
 - (d) all of these
- (b) What is the full form of WAP ? 1
- (c) Fill in the blanks :
WEB CAM started in 1
- (d) Write true or false : **psebonline.com**
E-commerce can not deliver goods at lower prices. 1
- (e) What is Electronic Credit Clearing ? 1
- (f) What is Traditional Trading ? 1

Part-B

2. Define Swapping. 2
3. What is Blue tooth connectivity ? 2
4. What is violation of copyright ? 2
5. Explain Net Cash. 2
- psebonline.com**
6. Define Internet Banking. 2
7. What do you know about working of E-Trading ? 2

psebonline.com Part-C

Do any *five* questions out of seven questions :

8. Write any four advantages of Information Technology. 4
9. Write any four differences between RAM and ROM. 4
10. Write benefits of E-commerce. 4
11. What are the problems with traditional systems of payment ? 4
12. Explain various threats of E-Security. 4
13. What do you mean by Phone-Banking ? 4
14. Write advantages of E-Trading. 4

psebonline.com Part-D

15. What is Information Technology ? Explain its scope in detail. 6

or

What is the meaning of E-Commerce ? Also explain its various types. 6

16. Write disadvantages of E-Banking. Also write the role of RBI in the field of E-Banking. 6

or

Write difference between Traditional marketing and E-marketing. 6